

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Dr. Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczhetedik évf.

XI. füzet.

1898. november hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 3 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapeston, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

Szerbia erdőgazdasága és új erdőtörvénye.

Irta és közli: *Sasvári Armin.*

I. A szerb erdőgazdaság.

«Sumadiá»-nak, azaz erdővidéknek nevezik rendesen a szerbek a maguk egész országát, megkülönböztetésül a királyságon kívüli szerb területektől. És példabeszéd tárgya is volt Szerbia gazdagsága erdőkben. A mult századok utleirásaiban úgy beszélnek Szerbiáról, mintha véges-végig egyetlen egy őserdő lett volna. A rengetegekben bujdokoltak a lakosok, akik hevesebb összeütközésbe jöttek a török pasákkal és bégekkel; az erdőkhöz fűződik a szerb nemzeti harczok története, az ősi fák voltak az ezer meg ezer balladában és sok hőskölteményben megénekelt hajduk-ok leghübb szövetségesei a török hódítók ellen vivott évszázados harczokban.

Az ország felszabadulása óta a szerb erdőket «gazda-

ságilag» használták ki, de talán sehol a világon oly félszeg módon nem tették ezt, mint Szerbiában. Ezelőtt másutt is pusztították az erdőket, de Európának nincs országa, ahol a régi rablógazdaság mellett oly konokul maradtak volna meg, ahol az erdőgazdaság manapság is oly elenyészően keveset jövedelmezett volna, mint Szerbiában.

Jóformán ma sem tudják még a szerbek, hogy milyen vagyonuk rejlik az erdőkben. Egy közgazdasági munka, melyet négy évvel ezelőtt a magyar kereskedelmi muzeum egyik tisztviselője német nyelven adott ki Szerbiáról, jobbára hivatalos adatok alapján, azt az állítást koczkáztatja, hogy Szerbia erdői 1.800.000 hektárra terjednek. A szerb kormány által legközelebb közzétett statisztikai évkönyvben ellenben azt olvassuk, hogy Szerbia 2.707,068·47 hektárnyi megmivelt, illetve 4.830,260 hektárnyi összes területéből csak 484,171·86 hektár jut az erdőkre. De ez az utóbbi adat sem tekinthető megbízhatónak, mert részletes kimutatás a szerbiai erdőkről mai napig sem létezik. Kanitz és Borchgrave meg úgy vélekedtek, hogy az országnak a negyedrészt borítják az erdők, az 1893.-i hivatalos fölvétel adatai szerint pedig, melyeket a szerb kereskedelmi- és földmívelési ministerium tavaly tett közzé a Szerbiai Statisztika IX. kötetében (pag. X), az erdők az ország területéből már csak 10·02 százalékot foglalnak el.

A hivatalos statisztikai kiadványok részletezik Szerbia valamennyi községéről, hogy mennyi búzát, rozsot, hagymát, fokhagymát és paradicsomot termelnek, de sehol sem találni adatokat arról, hogy a kimutatott összes erdőterület miképen oszlik meg a különféle birtokféleségek vagy a főbb fánemek közt.

A birtokféleségeket illetőleg csak annyit tudunk,

hogy a szerb ember az erdőt mindenha közvagyonnak tekintette, de nem a «mindnyájunk» féltett együttes kincsének, hanem a «mindegyikünk» szabad prédájának. Nem annyira *res omnium*, mint inkább *res nullius* volt az.

A pusztítást, kivált a déli határon, a törökök kezdték, akiknek hadászati szempontból nagyon kényelmetlenek voltak az erdők. A törökök kivonulása után a «gazdátlan» erdőkben a parasztok kényükre-kedvükre garázdálkodtak. Tüzelő és épületfát tetszés szerint hordtak el, erdőkkel határos szántóföldjeiket évről-évre terjesztették, nagy számú sertéscsordáikat ráeresztették a legszebb tölgyesekre és így rohamosan pusztultak a szép erdők.

Milos fejedelem belátta, hogy ez a pusztítás milyen veszedelemmel jár az országra nézve; 1839-ben törvényt hozott az erdőpusztítás meggátlására; az erdők legnagyobb részét államtulajdonnak nyilvánította, meghagyta a kormányközlegeknek, hogy szigorú felügyeletet gyakoroljanak ne csak az állami, de a községi és a magánerdőkre is. Az 1847.-i törvényben kimondták, hogy a községi erdők egy részét csak állami engedéllyel szabad irtani és pedig csak ott, ahol a nép a szántóföldeknek szükében van, erdő pedig bőven akad; továbbá, hogy azokon a vidékeken, ahol már is kevés az erdő, új erdőt kell ültetni.

De ezek a szép törvények csak papiroson maradtak; az erdőkezelés pénzbe került és arra a szerb parasztot lehetetlen volt rávenni, hogy még adót is fizessen az «erdőkezelés» czimén, amely őt annyi szép jogától fosztja meg. Erdészeket nem lehetett kinevezni, mert nem volt erre pénzalap, de meg alkalmas szakemberek sem akadtak. A falusi előljárókra bízta az erdők ellenőrzését és így természetes, hogy a pusztítás tovább folyt, úgy, mint a multban és Mihály fejedelem indítatva érezte magát az

1864.-i szkupstina megnyitásakor igen komoly figyelmeztetést intézni a nemzethez ebben az ügyben és 1867-ben a szkupstina akkor meg is szavazott egy erdőtvényt.

Ebben ki van mondva, hogy minden erdőterület, amelyre a község vagy valamely magántulajdonos nem tudja igazolni tulajdonjogát, állami erdőnek tekintetik; a szomszédos községek ott legeltethetnek, csekély árszabás mellett tüzelő- és épületfát vághatnak, de csak a minster engedélye mellett. Ezen törvény intézkedései folytán Pozsarevácztól táján, a Morava homokos partjain ültettek is egy 10,000 holdas erdőt, a stragari-i löpörgyár környékén pedig 23,000 oka makkot vetettek el. De egyébként nem is történt. Hanem favágásért bíróság elé vittek 1885-ben 1983 embert, akik közül 848-at elítéltek, 440-et fölmentettek; hogy a többi 695-tel mi történt, azt nem lehetett megtudni.

A szerbiai «erdőkezelés»-t eléggé jellemzi az a tény, hogy az 1895-ben megtartott népszámlálásnak a napokban közzétett hiteles adatai szerint (a Szerb Statisztika XII. kötetének 662. és 670. lapjain) Szerbiában csak 56 erdész van és az erdő-kezelés után csak 185 egyén él; az «erdészettel és halászattal» foglalkozók (dongakészítők, szenesek, halászok és vadászok) száma pedig 1876 és ebből 1406 a halászok száma.

Köztudomású, hogy a szerbiai erdők nem csak a terjedelmüknél, de a bennük előforduló fafajknál fogva is jelentékeny kincset képviselnek. Karics tanár Szerbiát leíró nagyobb munkájában azt állítja, hogy a szerb erdőkben nem kevesebb, mint 220 fafajta lehet megkülönböztetni.

Legjobban van elterjedve a bükkfa; nagy kiterjedésű területeket lep el a Mirocsa, Homola, Medvednik, Jablanik, Javor, Kopaonik és Sztara Plarina hegyeken, továbbá a

délkeleti sikságokon; ahol a tülevelü fákat az emberek pusztítják, ezek helyét a bükk foglalja el.

A *bükk* után legjobban van elterjedve a *tölgyfa*, mely az alacsonyabb hegyeken és a sikságokon uralkodik. A tülevelü fák csak délnyugati Szerbiában képeznek nagyobb erdőket, nevezetesen a felső Drina, a Moravicza és az Zbar mentén és a Kopaonik magaslatain; a *luczfenyő*, a Zlatibort és Studania környékét lepi el; a *Corylus colurna* a pozsareváczi, csupriai, topliczi és krajnai kerületekben gyakori, *eczetfa* pedig bőven van a csacsaki, ursiczai, rudniki és kerjatzseváczki kerületekben.

A legszebb erdők a Morava völgyében láthatók; Kragujeváczig terjednek és főleg Palanka környékén a legjobb tölgyfát szolgáltatják. Ez az erdőterület az államé és állítólag 60,000 hektárra terjed. Nem kevésbé nevezetese a dunamenti erdők, melyek 80 kilométernyi hosszúságban húzódnak kelet felé és 1800□ kilométernyi területet borítanak el több-kevesebb megszakítással és a melyekben a *kőrisfa* uralkodik. Ezek az erdők annál becsesebbek, mert a Duna szemközti partján a román városokban a fának nagy piacza nyílik.

Az értékesebb fánemek közt megemlítendő a *diófa*, mely a Drina és a Timok völgyeiben igen gyakori, a *vörös tölgy*, mely igen könnyen munkálható meg és nagyon alkalmas a butorgyártásra; a rudniki kerület gyönyörű tölgy- és bükkfái, a kolubaramenti gyönyörű tölgyek, melyeket ezen a folyón a Szávaig lehet tutajozni, a felső Moravának szép tölgyei, a bolgár Morava bükkfái főleg Krusevácz vidékén és végül a vaskapumentí hegyek élénk színű *vadcseresznye-fái* stb.

Csakhogy ezek a kincsek jobbára kihasználatlanul hevernek. Igaz, hogy pl. 1888-ban 5 millió *kg.* dongát

és vagy 500,000 kg diófát vitték ki Szerbiából; de ez kivételes eset.

Fa és faáruk dolgában a «Sumádia» a behozatalra van utalva már hosszú évek óta.

A szerb áruforgalmi statisztika a már idézett szerb Statisztikai Évkönyv (I. évfolyam 195. lap) szerint a 4-edik árucsoportról (*fa, faáruk, növények és szállítási eszközök*) a következő adatokat tünteti föl:

Év	Behozatal			Kivitel		
	Ezer köbméter	Ezer kilogr.	Ezer frank érték	Ezer köbméter	Ezer kilogr.	Ezer frank ért.
1884.	243·8	1,332	6,687·5	43·6	144·9	659·6
1885.	192·0	1,214·1	3,197·9	50·4	350·2	878·2
1886.	147·3	1,584·7	2,861·5	31·5	116·4	467·1
1887.	91·4	1,680·7	1,879·9	27·0	36·5	446·2
1888.	87·8	1,040·3	1,457·1	40·2	43·8	1,153·9
1889.	107·8	1,037·2	2,029·0	49·3	36·5	1,691·6
1890.	50·9	1,523·1	1,555·0	67·3	30·7	1,950·8
1891.	63·1	939·9	2,244·0	52·6	91·6	1,373·6
1892.	76·0	833·8	2,099·5	26·2	50·7	834·4
1893.	105·7	714·5	2,370·0	29·2	99·2	421·9
1894.	96·6	604·3	1,340·7	30·8	82·0	568·3
1895.	69·6	495·0	1,140·5	17·2	18·64	556·0
1896.	87·8	642·4	1,339·2	26·9	199·2	624·4
1897.	142·4	764·4	1,682·0	18·0	68·0	596·0

Ebből a táblázathól, melyet statisztikai évkönyvekből és a minap megjelent 1897.-i áruforgalmi kimutatásból állítottunk össze, és amelyre nézve megjegyezzük még, hogy a kiviteli értékekben a *megmunkált fa* csak elenyésző számokkal szerepel, kitűnik, hogy Szerbia fakereskedelmi mérlege roppant mérvben *passiv* és hogy az esztelen rablógazdálkodás keservesen boszulta meg magát; arról nem is szólva, hogy Szerbia éghajlati viszonyain is nagyon megérzik a sok erdőirtás.

Nem kevésbé szomorúak az eredmények, ha az állami erdők gazdasági üzemét és pénzügyi eredményeit kutatjuk. Száz- és százezer hektárnyi erdeje van a szerb államnak, de azok után vajmi kevés jövedelmet lát; oly csekélyet, hogy a budgetben, amelyben pedig — a kis ország viszonyaihoz képest — kis összeg is szerepet játszik, föl sem tüntetik.

Karics tanárnak fentebb említett könyvében («Szerbija» 360. lap) az erdőkről szóló fejezet egyik jegyzetében azt olvassuk, hogy 1886-ban a szerb államnak az erdői után mindössze 30,000 frank bevétele volt!

Előttem van az 1899. évi szerb költségvetés; felsorolva látom ott az összes államhivatalnokokat, az összes nyugdíjasokat, de az állami erdők jövedelme nincs feltüntetve; mindössze annyit látunk, hogy «az államjavak» után 130,000 dinár (frank) bevételt irányoz elő a pénzügy-minister és pedig főleg államjavak bérbeadása czimen.

Kétségtelen, hogy ebben a tételben vannak benne az állami erdők utáni jövedelmek, mert állami uradalom Szerbiában csak egy van, a topcsideri és ennek a jövedelme, valamint a bányáké és a méneseké külön vannak kimutatva. Volt pedig a «szerb államjavak» után

	előirányzott bevételek, frank	tényleges
1890. évben	220.000	190.100·14
1891. »	300.000	174.532·65
1892. »	200.000	187.448·49
1893. »	200.000	179.887·98
1894. »	170.000	152.315·86
1895. »	170.000	138.763·34
1896. »	150.000	136.808·62
1897. »	150.000	96.390·00

Összesen 8 év alatt 1,560.000 1,256.247·08

Ezen nincs mit csudálkozni. A beruházások is olyanok voltak, hogy egyebet nem lehetett várni. Az 1899.-i költségvetés részletes indokolása szerint a szerb állam «a mezőgazdaság és állattenyésztés előmozdítása» czimén elköltött 1890-ben 10,000 dinárt, 1891-ben 12,000 dinárt, a következő 4 évben 20—20,000 dinárt és 1896-ban már csak 16,000 dinárt; erdészeti iskola eddig nem is volt az országban; 1899-re szavaztatott meg a kormány 120,000 dinárt egy felállítandó felsőbb mezőgazdasági és erdészeti iskolára.

Az erdészet érdekében tett egyéb kiadások az 1899. költségvetésben a következők: a ministerium erdészeti (II.) osztályának személyi kiadásai: 22,692.40 dinár (1 osztályfőnök, 1 titkár, 1 mérnök, 1 kezelő-titkár, 2 fogalmazó és néhány gyakornok), továbbá külföldön tanuló ösztöndijasoknak: 25,000 dinár (5,000 dinárral több mint 1898-ban).

Egyéb kiadásnak vagy bevételnek az erdőgazdaság révén nem találjuk nyomát a budgetben.

De a költségelőirányzat végén mégis találunk egy külön tételt, mely így hangzik:

XII. Erdészeti alap:

«Az erdészeti felügyelő, erdőmérnök, kerületi erdészek, alerdészek, erdőőrök fizetésére és pótlékaira; az erdőfelosztó és határoló bizottságok tagjainak napidijaira; az állami erdők fölmérésére; a kopár erdőterületek felujítására; csemeték és magok beszerzésére; az erdőhatárok megjelölésére, az erdészeti személyzet ellenőrzésére, az erdőőri tanfolyam fentartására; erdőőri lakások építésére; utak építésére; az utasítások, hirdetések és úrlapok kinyomatására, erdészeti könyvek kiadására, fegyverek beszerzésére, irodai szerekre . . .»

Látnivaló, hogy a jövő évre a szerb földmivelési minister sokoldalú tevékenységet készül kifejtetni és nagyobb szabásu programmot állapított meg.

A programmnak csak egy hiánya van: nincs kitéve, hogy a felsorolt teendők költségeire mennyit szánt a minister. Erre nézve a budgettörvény — a szkupstina ugyanis változatlanul megszavazta az előirányzatot, melynek végső tételét az imént ideirtuk — csak annyit mond, hogy a felsorolt intézkedések költségeit a minister az *erdészeti alapból* fogja fedezni. Hogy milyen bevételeket remélhet ez az alap, erre nézve sem a költségvetés, sem az indokolás nem nyújt felvilágosítást.

Csak annyit tudunk, hogy az 1891. márczius 30.-i erdőtörvény is elrendelte egy «erdészeti alap» létesítését, ki is jelölte annak a bevételeit, de ez az alap nem alakult meg soha. Az 1899.-i költségvetés indokolása, mely a budget összes kiadási és bevételi tételeit egybeveti az 1890—1896. évek megfelelő eredményeivel, erdészeti alapról nem tesz semmi említést és az, amit az államjavak utáni bevételekről fentebb említettünk, nem hangzik tulajdonképpen biztatóan.

De a veszély, amely Szerbiát az erdőirtások következtében fenyegeti, a károk, melyeket az ország és a kincstár szenvednek, oly ijesztő mérvűek, hogy a belgrádi állampolgároknak meg kellett döbbenniök. Égető szükséggé vált az állami erdőgazdaság rendezése és a gondatlanságnak elképzelhetetlen fokát kellene a szerbeknél föltételezhelnünk, ha az orvoslás iránti szándékot nem tartanók nagyon komolynak, ha kétségbe vonnók, hogy a szerb kormány most már teljes eréllyel fog hozzá látni a vázolt bajok orvoslásához.

A program, melyet a szerb budgettörvény idézett

végző tételé magában foglal, kezdetnek elég czélszerű volna és a kormány a végrehajtásról annyiban gondoskodott is, hogy a szükséges rendelkezéseket törvénybe iktatta. A szkupstinával az 1891. évi márczius 30.-i törvény «módosításairól és kiegészítéseiről» a rendelkezések hosszú sorozatát szavaztatta meg, melyek az 1898. évi augusztus 2.-án szentesített törvényben foglaltatnak.

Az első és legfontosabb intézkedés az erdészeti alap létesítése. Ennek a sikeres végrehajtásától függ a tervezett összes reformok megvalósítása. Ha az alapnak jövedelmei lesznek, akkor működhetnek majd a határkijelölő bizottságok, ki lehet nevezni az erdészeti személyzetet, meg lehet kezdeni az elpusztult erdők felujtását.

De éppen az a nagy kérdés, hogy az alapnak lesznek-e jövedelmei, sikerül-e majd az erdők után bevételeket szerezni? A szerbek itt is, mint sok más ügyben, circulus vitiosus előtt állanak. Amíg nem lesz kellő kezelés, addig az erdők nem jövedelmeznek, de amíg az erdők nem hajtanak a mostaninál jóval nagyobb jövedelmet, addig az észszerű kezelésre nem lesz pénz, mert a budget az eszközrendő és többé el nem odázható nagy kiadások fedezetéül csakis azokat a jövedelmeket jelöli ki, amelyek még csak ezután válnak majd lehetségesekké!

De van a szerb erdők jövedelmezőségének még egy másik nagy akadály is: a közlekedési eszközök hiánya. Szerbia azok közé a nagyon ritka országok közé tartozik, a melyekben hosszú évek óta nem épült egyetlen egy kilométer vasut. Mig a bolgárok közel kétezer kilométer új vasut építését vették foganatba, addig a szerbek az utóbbi években fölmerült vasuti tervek közül egyet sem tudtak a megvalósítás első stádiumaiba juttatni. A folyók

szabályozására meg éppen nem került a sor; arról csak a hírlapok cikkeznek egy-egy nagyobb árvíz után. Már pedig az erdőirtásnak egyik legfőbb oka az, hogy a legészszerűbb üzem sem fizeti ki magát Szerbiában; hasznos lehet éghajlati szempontból, de kézzelfogható, azonnali jövedelmet abból a gazda nem remélhet; a leggyönyörűbb, legértékesebb fák ott korhadnak az irtáson vagy a vágásban, mert a nagy szállítási költséget nem bírják el a rönkök, de még a helyszínén folytatott faipar termékei sem.

Érdekes volna tudni, hogy a szerb kormány mikép remél a jelzett circulus vitiosusból kijutni és milyen egymásutánban szándékozik az elhatározott nagyjelentőségű reformokat megvalósítani, de erre nézve nem tudunk felvilágosítást kapni.

Lozanics kereskedelmi és földművelési ministertől magától kértem a tüzetesebb adatokat; de ezek nem léteznek. Az állami erdők kiterjedéséről és fanemeiről pontos kimutatás nincs, mert hiszen csak ezután fogják megjelölni ezeknek az erdőknek a határait és megtudni az egyes fanemek elterjedését. Ehhez képest a törvényjavaslat indokolása is csak néhány rövid általános fejtegetésből áll.

Természetes, hogy az alább ismertetendő reformok hosszabb viták tárgyát képezték, de ezeknek a szkupstina naplóiban nincs nyoma. Talán nem is lett volna épületes dolog a nyilvánosság előtt feszegetni, hogy a nép vagy az állami közegek vétkeztek-e többet az erdőállomány pusztítása körül és hogy ezentul mennyiben szabad vagy kell eltérni az eddigi préda gyakorlatot. Lozanics minister az illető szakbizottsággal 15 napon át tárgyalta a reformok felől és nyilván csak hosszas nehéz küzdelmek után birta a jámbor népképviselőket arról meggyőzni, hogy a szigorubb

kezelést, bármily fájdalmas lesz is a népre nézve, tovább elodázní nem lehet.

Szerencsére a mai kormány nagy és megbízható többséggel rendelkezik a szkupstinában és az új erdőtörvényt egy ülésben letárgyalták. A rövid vita folyamán csak azt kifogásolták — és ez jellemző, — hogy a kerületi erdészek fizetése tulságos magas; de a minster érvényre tudta juttatni azt az álláspontot, hogy tudományosan képzett szakférfiak, akikre roppant értékek kezelését bizzák, nem fognak a szerb állam szolgálatába lépni, ha fizetésüket a szerb falusi nép szerény életigényeihez mérik.

Ha a szerb államférfiak csak némileg átérzik a reájuk háruló nagy felelősséget, akkor mindent el fognak követni, hogy nemzetük részére megnyissák az erdőkben rejlő nagy jövedelmi forrást. És ezért hinnünk kell, hogy az új erdőtörvényt minden pontjában végre fogják hajtani. Akkor pedig a szerb termékek a piacon jelentékeny szerepet fognak vinni. Ehhez képest szükségesnek látjuk, hogy a magyar szakférfiak tüzetesen ismerkedjenek meg az új szerb erdőtörvénnyel.

Ez a törvény, ahogy a belgrádi hivatalos lapban megjelent, csak a módosított és az egészen új rendelkezéseket tartalmazza. Ezeket az alábbi szövegben *)-gal jelöljük meg, hogy olvasóink az újításokat felismerhessék. De a régi törvényből meghagyott cikkek közlése sem lesz tán fölösleges, mert azok magyar nyelven tudtommal nincsenek meg, vagy legalább is nehezen szerezhetők meg, pedig sok lényeges intézkedést tartalmaznak, a melyek ismerete nélkül az új szakaszokat olykor meg sem lehet érteni. Ehhez képest az új törvényt, a régi törvényből átvett intézkedésekkel együtt, azaz egész terjedelmében közöljük.

II. Az 1898. évi augusztus 2.-án (14.-én) kelt új erdőtörvény.

I. Az erdők felosztása.

1.§. A szerbiai erdők,

a) államiak,

b) községiak,

c) falusiak,

d) zárdaiak,

e) egyháziak és

f) magánerdők.

Az *állami erdők* kétfélék:

1.) tisztán állami erdők, melyek kizárólag az állam tulajdonát képezik, a melyek haszonélvezetére senkinek sincs joga;

2. olyanok, melyeket az állam eddig, mint közös vagyont kezelt, az állampénztár javára kihasznált és a melyekre senkinek sincs törvényes tulajdonjoga.

Községi erdők, melyeket egyes községek 1833. október 26.-ika óta megvédték vagy létesítettek, kisajátítottak vagy más törvényes módon megszerezték.

A *falusi erdők* olyanok, melyeket egyes falvak 1833 október 26.-ika óta létesítettek, kisajátítottak vagy más törvényes módon megszerezték, melyeket az illető falu, mint közvagyon használ ki, az illetékes községi hatóság beavatkozása nélkül.

Az újabban felszabadított területen (az 1878-ban elfoglalt terület) községi vagy falusi erdőknek azok tekintetnek, melyeket a földmivelési miniszter, a bizottság előterjesztésére és az államtanács jóváhagyásával egyes községekre utal át.

Zárdai és egyházi erdők azok, melyeket egyes zárdák vagy egyházak bírnak.

Magánerdők (védterületek) azok, melyeket egyes magán-egyének birnak.

2. §. Az állam kezeli az állami erdőket és rendelkezik velük; a községi-, falusi-, zárdai- és egyházi-erdők felett a jelen törvény értelmében felügyeletet gyakorol.

3. §. Az erdők könnyebb megőrzése végett:

a) az állami-, községi-, falusi-, zárdai-, és egyházi-erdőket el kell határolni a magánerdőktől, azokat föl kell mérni és a határaikat látható jelekkel megjelölni;

b) el kell különíteni és jelekkel határolni azokat az erdőket és hegyeket, melyeket égalji, egészségügyi vagy más okok miatt mindig erdőknek kell meghagyni és ezeket az állam felügyelete alá kell helyezni, bárki tulajdonát képezzék is;

c) az összes szerbiai erdőket erdővidékekre kell osztani, tekintet nélkül az ország kerületi beosztására.

4. §.*) Az állami erdők határolását az e végből alaki-tandó bizottság fogja eszközölni. A 3. §. b) bekezdése alatt említett erdőket és az erdővidékeket királyi rendelet fogja megállapítani, a földmivelési minister előterjesztése alapján, az államtanács jóváhagyásával.

5. §.*) Az erdőhatároló bizottság öt tagból áll: hármat a földmivelési minister előterjesztése alapján a király nevez ki, kettőt pedig az illető kerület közgyűlése választ.

Minden bizottság mellé ugyanily módon két póttagot választanak, akik helyettesíteni fogják a bármily okból akadályozott rendes tagokat.

A választott rendes vagy póttagok, ha nem állami tisztviselők, tartoznak a lelkész előtt és a többi bizottsági

*) A *)-gal megjelölt szakaszok és bekezdések az 1898-ban elhatározott új intézkedéseket tartalmazzák, a melyek nem voltak benne az 1891.-i szerb erdőtörvényben.

tagok jelenlétében letenni a közszolgálatba lépők részére előírt esküt.

A bizottságnak rangban legidősebb tagja, mint elnök, a rangban legifjabb pedig, mint jegyző működik.

6. §.) A bizottság elnöke:

1. vezeti a bizottság munkáját és gondoskodik arról, hogy a bizottság a törvények és azon rendeletek értelmében végezze a munkáját, melyeket a földmívelési miniszter a jelen törvény értelmében ki fog bocsátani;

2. naplót vezet a bizottság munkájáról, megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy a bizottság minden nap kellő időben kezdje és végezze a munkát;

3. ügyel arra, hogy a bizottság tagjai pontosan végezzék a munkájukat; minden gondatlanságot, mely megakasztja a bizottság munkáját, bejelent a földmívelési miniszternek;

4. levelez a kerületi, járási és községi rendőrhatalóságokkal és rendelkezik velük a bizottság munkáit illetőleg; minden gondatlanságukat bejelenti a földmívelési miniszternek a hibák megtoroltatása céljából;

5. a bizottság munkálkodása alatt két hetenkint jelentést tesz a földmívelési miniszternek.

Az az elnök, aki az itt felsorolt kötelességeket nem teljesíti, 100-tól 500 frankig terjedhető bírsággal sújtatik.

A bizottsági tagok, a rendőri és községi közegek a bizottság, illetve az elnök intézkedéseinek hanyag végrehajtása esetén, a bizottság elnökének előterjesztésére, 50—100 frank bírsággal sújtatnak.

Ezeket a bírságokat az illetőnek meghallgatása után, a földmívelési miniszter szabja ki az erdészeti alap javára. A miniszter ez ügyben végérvényesen határoz.

7. §.*) A bizottság tagjai az állampénztárból 10 frank rapidíjat kapnak az erdőhatárolási budget-tétel terhére.

A helyekre, ahol a határolást végzik, előfogatot is kapnak.

8. §. A bizottság munkájánál jelen vannak az erdőben levő vagy ezekkel határos kertek tulajdonosai (illetve helyettesei), akik a bizottság előtt igazolni tartoznak a tulajdonjogukat a területekről, melyeket sajátjuknak mondanak.

9. §. Az illető községekben a rendőrhatalóság kellő időben kihirdeti, hogy a bizottság mikor és hol kezdi meg a munkáját és fölhívja az érdekelteket, hogy a bizottság előtt mutassák be a bizonyítékokat, hogy az általuk igényelt erdőrészek a tulajdonukat képezik. Azokban a községekben, ahol a bizottság dolgozni fog, a polgárokat a község előljárója fogja erről értesíteni.

A ki valamely erdőrészt vagy más területre igényt tart és ezt nem igazolja a helyszínen a bizottság előtt, a mikor az ott dolgozik, az később nem tehet kifogást a bizottság határozatai ellen.

10. §.*) Az állami erdők oly részleteit, melyek a határokon túl esnek és a felügyeletet nehezítik, továbbá az oly erdőtelkeket, melyek 50 hektárnál kisebbek és a melyeken a kiterjedésük vagy a fekvésük miatt a rendes kezelés nehézséggel jár — a bizottság külön határolja és ezekre nézve előterjesztést tesz a földmívelési miniszternek a végből, hogy azok — az államtanács jóváhagyásával, más szomszédos községi, falu vagy magán-erdő ellenében kicseréltesse, illetve a legközelebbi községnek vagy falunak átengedtesse.

11. §.*) Az oly községi, falu vagy magán-erdőket, melyek a határolás után az állami erdők határain belül

maradnak vagy ezekkel határosak és gátolják ezek helyes beosztását és üzemét, a földmívelési minister a kisajátítási törvény alapján megválthatja vagy cserébe veheti más oly állami erdők, vagy földek ellenében, a melyek legalább ép oly kiterjedésűek vagy minőségűek és ugyanazon község vagy falu határába esnek.

Azok a községek, falvak vagy magánemberek, a kiknek, vagy a melyeknek földjei határosak az állami birtokkal, tartoznak a bizottság által megállapítandó határidőn belül a határmesgyén sánczot ásni vagy más kerítést létesíteni.

Ha ezt elmulasztják, akkor ezt a földmívelési minister teljesítetteti az illető tulajdonosok költségén.

12. §. Ha valamely községnek nincs saját erdeje, vagy erdősíthető területe, de a határukon belül vagy ennek közelében az államnak van vagy erdeje, vagy erdősíthető területe, akkor a község kérelmére a bizottság az állam erdejéből vagy erdősíthető földjéből ki fog hasítani bizonyos területet és a földmívelési ministernek előterjesztést fog tenni, hogy ez a terület ingyen engedtessek át a községnek.

A minister a maga határozatát jóváhagyás végett az államtanács elé terjeszti.

13. §.*) A bizottság a maga belátása szerint állapítja meg az erdők határait és tulajdonosait, kivéve azokat az eseteket, a midőn a tulajdonjog rendes okmányokkal vagy birói végzéssel igazoltatik.

Határozataiban szem előtt tartja a polgári törvény II. részének III. és IV. és a III. résznek IV. fejezetét, valamint az 1869. április 4.-i erdőtörvényt.

A bizottság szótöbbséggel határoz és határozatai végrehajtja.

Az érdektettek kívánatára azonnal írásban adja ki a

végzését az illetők költségén; az államra nézve a 14. §. intézkedései érvényesek.

14. §.*) Ha a bizottság befejezi egy erdő határolását, azonnal jegyzőkönyvet vesz föl, a melyben leírja az illető erdő határait és méreteit. Ezt a jegyzőkönyvet a bizottság összes tagjai írják alá. Ha egyes tagok nem akarják a jegyzőkönyvet aláírni, sem különvéleményt nem adnak be, ez a körülmény fölemlitendő a jegyzőkönyvben. Ezt a jegyzőkönyvet a bizottság elnöke megküldi az illetékes I. folyam. bíróságnak, a mely ezen jegyzőkönyv alapján kiadja az államnak a birtokokmányt (tapija) és a bíróság ezt legrövidebb idő alatt megküldi a földmívelési miniszternek. Ha valamely erdő több bíró hatáskörébe tartozik, akkor az okmányt az a bíróság adja ki, a melyhez a bizottság a jegyzőkönyvet küldi.

15. §.*) Akiknek az ujonnan határolt állami erdőkön belül külön tulajdonuk marad, tartoznak azt egy éven belül a törvény rendelkezése értelmében körülkeríteni.

Ha valaki ezt a határolástól számított egy éven belül nem teszi, később nem tarthat igényt az olyan erdőre, vagy területre, mely az ujon megállapított mesgyéken belül esik.

16. §. A községek, falvak, zárdák, egyházak és magánosok, az állami erdők határolásának befejeztétől számított egy éven belül tartoznak a maguk erdőit és erdőterületeit elhatárolni és fölméretni.

17. §. A szerbiai erdők felosztását és határolását a legrövidebb idő alatt, legkésőbbben a jelen törvény életbe léptétől (1898. augusztus 2—14.-ikétől) számított két éven belül be kell fejezni.

II. Az erdők kezelése.

18. §. A földmivelési ministerium — a szervezetéről szóló törvény értelmében — a főhatóság az erdőket illető ügyekben.

*) Ez a ministerium képviseli a bíróságokkal és egyéb hatóságokkal szemben az állami erdőket és erdőterületeket illető ügyeket.

19. §. A földmivelési ministerium kebelében fennálló erdészeti osztályon kívül létesítendőek lesznek:

a) a kerületi erdészeti hivatalok és

b) az erdőalap.

A) A kerületi erdőhivatalok.

20. §. Minden erdővidéknek külön erdőhivatala van, melyet az állami kerületi erdész vezet megfelelő számú alerdészek és erdőkerülők segítségével.

21. §. *) A kerületi erdész a kerületi erdőhivatal főnöke. Az ő kötelessége a jelen törvény rendelkezéseit és a ministerium rendeleteit pontosan végrehajtani; vezeti a befásítást, tenyésztést, vágásokat és üzemet a felügyeletére bízott erdőkerületben és a legfőbb erdészeti hatóságnak előterjesztéseket tesz az erdők észszerű üzeme iránt.

22. §. *) Kerületi erdészeknek és alerdészeknek oly egyének neveztetnek ki, a kik kellő sikerrel végeztek valamely szerbiai vagy külföldi felsőbb erdőgazdasági iskolát.

23. §. *) A kerületi erdészek 5 osztályba soroztatnak, úgy, mint a miniszteri titkárok, az alerdészek pedig szintén öt osztályba, úgy, mint a földmivelési ministerium fogalmazói. Előléptetésnek csak akkor lehet helye, ha az illető öt évet töltött egy osztályban.

A fizetésen felül e kerületi erdészek 600 dinár, az alerdészek 360 dinár pótlékot kapnak utiköltségnek és egy-egy állami lovat, továbbá ingyenes lakást és fűtést.

24. §. A kerületi erdészek és alerdészek a földmivelési minister előterjesztésére királyi rendelettel neveztetnek ki.

A kerületi erdészek és alerdészek azokkal a jogokkal bírnak, melyeket a törvény a polgári államhivatalnokoknak biztosít.

25. §.*) Az erdőőröket a földmivelési minister nevezi ki 1000 dinár évi fizetéssel. Csak olyan egyének nevezhetők ki, a kik kellő sikerrel végezték a gyakorlati erdőőri iskolát.

Ezt az iskolát a földmivelési minister fogja megnyitni és megállapítja annak a szabályzatát s tantervét. A tandíj ebben az iskolában egy esztendő.

A jelen törvény rendelkezései azokra az erdőőrökre is vonatkoznak, akik ezidőszereint szolgálnak az államnál.

26. §.*) Az állami, községi, zárdai és faluerdők őrei, valamint a bányabirtokok és iparvállalatok erdőinek őrei szolgálatba lépéskor leteszik a mezei csőszök részére előírt esküt.

27. §. A kerületi erdész és a többi erdészeti közegek nem tarthatnak igényt napidíjra, a míg a saját kerületükben végeznek szolgálatot.

*) De a mikor a saját kerületükön kívül teljesítenek szolgálatot, joguk van napidíjra úgy, mint a többi tisztviselőknek.

28. §.*) A kerületi erdészek, az alerdészek és erdőőrök a földmivelési minister által előírt egyenruhát és fegyverzetet viselik.

B) Az erdészeti alap.

29. §.) A jelen törvényben előrelátott kiadások és fizetések fedezése céljából erdészeti alap létesíttetik, mely alakul:

1. az állami erdőkből való fa,*) makk, hulladék eladása s a hegyi legelők után, valamint egyéb erdei termékek eladása és erdőhasznosítások után befolyó jövedelmekből;

2. a jelen törvény értelmében befolyó birságokból.

*) Kivételt képeznek a kihágásokért való birságok, melyek a községeket illetik.

3. Az erdőkárókért fizetett kártérítésekből;

4. a fűrészmalomok, hamuzsirttelepek és az erdőtermékeket feldolgozó iparvállalatok után szedett illetékekből.

Ezeket a bevételeket az illető rendőri közegek szedik be és minden hónap végén beküldik a közalapok igazgatóságának (Uprava fondova).

A bevételek behajtására a földmívelési miniszter ügyel.

A tisztviselőt, a ki a hónap végét követő tíz napon belül nem szállítja be a beszedett pénzeket az Uprava fondova-hoz, az illetékes miniszter a földmívelési miniszter kíváratára 50—100 dinárral fogja megbírságotlani az erdőalap javára. Az ilyen határozat azonnal érvényes.

30. §. Az erdő-alapot az Uprava fondova kezeli, mely a földmívelési miniszter rendelkezésére bocsátja a budgetben előirányzott összegeket.

Az előirányzott tételeket meghaladó fölösleg az erdőalap javára megy; a hiányok pedig ezen alaphoz pótoltnak előzetes királyi jóváhagyás mellett.

31. §. Az általános budgetkezelési szabályok erre az alapra is érvényesek.

32. §. Az erdő-alap bevételei csakis a jelen törvényben említett célokra fordíthatók.

III. Az állami erdők kezeléséről.

33. §.*) Az állami erdők azon üzemtervek szerint fognak kezeltetni, melyeket az egyes erdők részére, azok természetéhez, az erdők fentartásának igényeihez képest a földmívelési minister meg fog állapítani.

34. §. A kopár, nagyon meggyérült és nem eléggé kifejlett helyek, a sziklás helyek és lejtők azonnal védterületeknek nyilváníttatnak és mielőbb befásíttatnak.

35. §. A szerbiai makkos erdőkben a vágás — kivéve a magánerdőket — november 1.-én kezdődik és április 1-ig tart; a magánerdőkben pedig október 1-től május 1-éig tart.

Kivételt képeznek:

a) a cser- és szitakéreg, villák, lapátok és hidfa termesztésére szánt erdők, ahol nyáron át is lehet vágni;

b) ha valakinek a házát elpusztította a tűz vagy árvíz, az bármely évszakban vághatja az építéshez való fát;

c) viharok vagy havazások által megrongált fákat nyomban lehet levágni és elszállítani;

d) magasabb hegyeken kemény hideg idején tovább lehet tüzelőt vágni.

*) Földön heverő gallyakat, magvakat, rönköket az erdő tisztántartása céljából egész éven át lehet szedni.

36. §. A levágott fát és azok gallyait, gyökereit április hó végéig az erdőből el kell szállítani. Magas hegyeken tartós tél, nagy havazások és áradások idején a földmívelési minister ezt a határidőt meghosszabbíthatja és megengedheti, hogy a vágás és elszállítás egész éven át tartson.

A faneműek, melyek az említett határidőn túl találtnak az erdőben, elkoboztatnak.

37. §. Minden fa lehető alant vágandó el, úgy, hogy a tuskó ne legyen 20 *cm.*-nél magasabb. Kivételt képeznek a víz alatti területek, ahol a tuskók méter magasságúak lehetnek.

38. §. A levágott fát senki sem szállíthatja el az állami erdőből, — akár saját használatra, akár üzérkedési célra veszi, — amíg az nincs megbélyegezve.

*) A tüzelőfa nem bélyegeztetik meg, hanem arról igazolvány adatik.

39. §. A levágott fát mindenki az erre kijelölt utakon tartozik elszállítani, hogy az erdőterület és a megmaradó fák minél kevesebbet rongáltassanak.

40. §. Az eddig használt utakat, bárki földjén visznek is át, nem szabad a földmivelési minister engedélye nélkül elzárni vagy felszántani.

41. §. Aki új uton akar erdei terményeket elszállítani, eziránti kérelmét adja be az illető kerületi erdőhivatalba és kérelmében jelölje meg pontosan a kívánt utat. A kerületi erdész tartozik az ilyen kérelmet tíz napon belül véleményes jelentés kíséretében fölterjesztetni a földmivelési ministerhez, aki 15 napon belül határoz.

42. §. Ha az állam erdő úgy van körülvéve más erdőtől, vagy oly alkalmatlan helyen van, hogy a levágott fákat csak idegen területen át lehet elszállítani, ezen idegen területek tulajdonosai megengedni tartoznak, hogy a termékek alkalmas uton és ott, ahol ezzel legkevesebb kár tétetik, elszállíttassanak, de az okozott kárért kártérítést igényelhetnek.

Ha az állami, illetve az állami erdő termékeinek vevője eziránt a tulajdonossal nem tud megegyezni, akkor

a szállítási engedély és a kártérítés iránt a kerületi erdész a községi hatósággal egyetértve határoz és ezen határozat ellen felebbezésnek nincs helye.

43. §. Senki sem járthat tutajokat az erre kijelölt alkalmas vízi utakon kívül.*) Ezeket az utakat a földmívelési minister jelöli meg és azokra a kerületi erdész gyakorol felügyeletet.

44. §. A kerületi erdész rendeli el, hogy a tutajozás mily sorrendben történik.

45. §. Ha a tutajozás folytán a vízmenti területek tulajdonosai kárt szenvednek, akkor a tutajozási vállalat a két fél szakértői által megállapítandó kárt megtéríti.

46. §. Az állami erdőkből való fa, mint legfontosabb erdei termék vagy árszabás szerint vagy ajánlati tárgyaláson adatik el, kivéve a jelen törvényben felhozott eseteket.

Az árszabás szerint, melyet a földmívelési minister a fa értékének és a szállítási költségeknek megfelelően minden évben meg fog állapítani és amely előre fizetendő, a fa házi használatra azoknak adatik, akik községi bizonyítvánnyal igazolják, hogy a kívánt mennyiségű fa nekik csakugyan házi szükségletre kell és hogy azt sem saját erdejükből, sem a község vagy falu erdejéből nem bírják megszerezni.

Az épületfa ára törzsek és köbméter szerint, a tüzelőfa ára csak köbméter szerint állapittatik meg.

Azon árszabás szerint, melyet a földmívelési minister fog megállapítani és amely nem lehet alacsonyabb, mint a házi használatra adott fa árszabása, üzérkedési célokra is lehet eladni az állami erdőkből való fát, gallyakat, rönköket és gyökereket.

48. §. Házi használatra adható 30 köbméter tüzelőfa

egy családnak egy esztendőre, saját lakház vagy gazdasági épülethez való épületfa, malomhoz, hordóhoz, pinczéhez való fa vagy amikor valakinek az épülete tűz, hó vagy más elemi erő hatása folytán elpusztult vagy roksadozik. Házi használatra való fának tekintetik még az iskolák, templomok, hidak és utak építéséhez való fa (ha a község vagy a falu erdejéből nem telik), az iskoláknak és állami épületeknek való tüzelőfa és a mészégetőknek való fa.

49. §. A házi használatra állami erdőkből igényelt fa iránti jelentkezéseket a községi hatóság szedi be, amely jegyzékbe foglalja, hogy kinek mennyi tüzelő vagy épületfa kell; ezt a jegyzéket az illetékes kerületi erdésznek az illető évi október vége előtt be kell mutatni. Későbbi jelentkezések nem vétetnek figyelembe, kivéve a 35. §. c) bekezdésében említett eseteket.

50. §. Iparosok, akikről az ipartestület igazolja, hogy önálló mesterek, szerb alattvalók és villákat, lapátokat, rostákat, nyeleket, kaszákat, keféket, faszegeket, kaptafákat, szitakávákat, teknőket, kanalakat, bödönöket, csöbröket, kádakat, hordókat, szekereket, csutorákat, szekerczéket, asztalokat, székeket, szekrényeket készítenek, továbbá ipartársulatoknak, ipari- és bányavállalatoknak, földmivelőknek, akik gazdasági eszközöket készítenek, hegyi lakóknak, akik a faipart, mint háziipart üzik, az állami erdőkből való fa a házi használatra kívánt fa árszabása szerint adatik el.

51. §. Az árszabás szerint vásárolt vagy ingyen kapott fát nem szabad sem eladni, sem más célra használni, mint amelyekre engedélyeztetett.

52. §. Szegény családok, amelyek 15 dinárnál kevesebb közvetlen adót fizetnek, továbbá tüzvész vagy árvíz által sújtottaknak, akik községi bizonyítvánnyal igazolják, hogy pénzért nem szerezhették volna meg a tüzelésre vagy

egyéb használatra szükséges fát — megengedtetik, hogy ingyen szedhessenek az állami erdőkben a földön heverő fát, vagy ha ebből nincs elég, egész fákat is vághassanak, amennyiben ez a község vagy a falu érdekéből nem telik.

A felsoroltakon kívül senkinek sem szabad az állami erdőkből fát adni; kivételt csak az erdészeti személyzetnek való tüzelő- és épületfa képez.

53. §. A házi használatra és szegényeknek való fa levágására az engedélyt a földmivelési miniszter adja és az előírt díjakat a járási pénzügyi közegek szedik be.

Az erre vonatkozó előjegyzésekről és elszámolásról szóló szabályzatot a földmivelési miniszter állapítja meg.

54. §. A 48.—50. §§-okban felsorolt eseteken kívül az állami erdőkből való fa mindig árverés útján adatik el, ha az eladó fa értéke meghaladja a 2000 dinárt.

*) Ha az eladásra rendelt fa két árverésen nem kél el, mert nincs ajánlat, vagy mert az ajánlatok nagyon alacsonyak, vagy amikor az eladó fa értéke 2000 dinárnál kevesebb, akkor a földmivelési miniszter az eladást azon a módon eszközli, melyet az állampénztárra nézve legelőnyösebbnek tart.

Az állami erdőkből való fa kivitele megvan engedve és nem jár kiviteli vámmal.

55. §. Aki állami erdőkből való fát ajánlati tárgyaláson vesz meg és az állami erdőben, állami területen fűrészmalmost, gyárat vagy más ipartelepét akar létesíteni a fa feldolgozása céljából, tartozik kérvényét az illető erdővidék erdészeti hivatalának benyújtani és kérvényében kitenni, hol, mit, milyen rendszerre és milyen időre kíván létesíteni.

Ezeket a kérvényeket a kerületi erdész, véleményes jelentés kíséretében legkésőbb két héten belül fölterjeszti

a földmivelési miniszternek, aki legkésőbb 30 nap alatt fog határozni.

A földmivelési miniszter, ha a kérvénynek helyet akar adni, tudatja, hogy az engedélyt mennyi időre adja meg. De az ily engedély nem adható meg hosszabb időre, mint amennyi időt a megvásárolt erdő termékeinek feldolgozása igényel.

Az ily telepek felállítására való engedélyért a vállalkozó, a vállalat mérvéhez és a kihasznált erdőterület nagyságához képest 50—300 dinár évi bért fizet az erdőalap javára.

56. §. A kárért, melyet az ily vállalkozó szolgálai, munkásai vagy helyettesei a vállalat munkájával az erdőterületen okoznak, az illető vállalkozó felelős a jelen törvény 96. §-a értelmében.

57. §. Az erdészeti hatóság engedélye nélkül senkinek sem szabad az állami erdőkben fákat megcsonkitani vagy levágni, gyökereket kitépni, a fákról leveleket, virágokat és gyümölcsöket szedni, kérget vágni, gyantát szedni, vesszőket vágni, köveket vagy homokot hordani, makkot vagy magot szedni.

58. §. A kérgek, levelek, virágok, gyümölcsök szedését, festők vagy bőrcserzők részére, a földmivelési miniszter engedi meg árszabás szerint.

Kopár, rossz, kimerült területeken, továbbá oly erdőkben, melyek három éven át felujítás alatt vannak és mindig látható jelekkel lesznek feltüntetve, egyáltalán tilos leveleket, gallyakat, gubacsot, mohát stb. eféléket szedni.

60. §. Háziállatoknak való fiatal gallyakat szedni inséges esztendőkből csak szegény embereknek szabad (akik 15 dinárnál kevesebb adót fizetnek), ha a község vagy falu erdejéből ilyet nem kaphatnak. De gallyak sze-

dése közben nem szabad a fákat megcsonkítaniok és egy fáról csak az alsó felének a lombját szedhetik.

A lombszedést a földmivelesi miniszter csak az erdészeti hivatal által megjelölt erdőrészekben engedi meg.

61. §. Az állami erdőkben tilos tüzet rakni, rönköket meggyújtani.

Pásztoroknak, munkásoknak és másoknak, akiknek joguk van az állami erdőkbe menni, csak ott szabad tüzet rakniok és kunyhókat építeniök, ahol azt a kerületi erdész vagy erdőőr megengedi. De távozáskor tartoznak a tüzet eloltani és a tüzhelyet gyepvel betakarni.

62. §. A ki az erdőben vagy annak szélén el nem oltott tüzet vesz észre, tartozik azt lehetőleg eloltani. Utasok, akik erdő mellett haladnak el és észreveszik, hogy az erdő ég, tartoznak ezt a legközelebbi községnél bejelenteni. Pásztorok vagy munkások, akik abban az erdőben időznek, tartoznak a tüzvészt megjelenteni a szomszéd községek elöljáróinak, akik a lakókkal azonnal kivonulnak a tűz eloltására.

63. §.*) Ha valaki elfog vagy följelent olyan embereket, akik idegen erdőben önkényüleg fát vágnak vagy idegen erdőből fát lopnak, állami bélyeget elenyésztetnek, idegen erdőterületet elfoglalnak, határjeleket megsemmisítenek, házi használatra kapott fát eladnak vagy cserébe adnak oda vagy egyáltalán olyasmit elkövetnek, ami a jelen törvény szerint büntetés alá esik, — az följelentői jutalom gyanánt a felét kapja azon összegnek, mely birságul számítatik, ide nem értve azonban a kárért fizetendő kártérítést.

Erre a jutalomra nincs igényük a kerületi erdészeknek, alerdészeknek és erdőőröknek.

IV. A községi erdők kezelése.

64. §. A községek és faluk erdőterületei a jelen törvény 2. §-a értelmében az állami felügyeletnek vannak alávetve. *) Ezt a felügyeletet annak a kerületnek erdőhivatala gyakorolja, amely kerületbe az illető község be fog oszlatni.

65. §. A községek és faluk erdőterületei állandó üzembe veendők. E végből a községek jelen törvény életbe léptetésétől számított három éven belül tartoznak az erdőikről szakférfiak által részletes leírást és öt évre szóló üzemterveket készíttetni és azokat jóváhagyás végett a minister elé terjeszteni.

Erre nézve a földmivelésügyi minister utasítást fog kibocsátani.

66. §. Azok a gyérült, rosszul befásított helyek, kivált a sziklás hegyeken, amelyekben a víz hamar kiszárad, melyekről kő- és homokgörgetegek kerülnek le az utakra, továbbá azok a mocsaras helyek, melyek éghajlati, egészségügyi vagy más okokból erdősített állapotban tartandók — az erdészeti hatóság rendeletére védterületeknek nyilvánítandók és a kerületi erdész utasítása szerint három év alatt befásítandók.

*) Ha a község vagy a falu ezt nem akarja tenni, akkor a földmivelési minister elrendelheti, hogy a közérdekre való tekintettel ezek az erdőterületek a községtől vagy falutól minden kártérítés nélkül elvéteessenek és állami költségen befásíttassanak.

67. §. Olyan községek, melyeknek nincs erdejük vagy öt hektárnál kevesebb, tartoznak a határukban, öt éven belül, legalább öt hektár területet befásítani és erdőnek fentartani. Ha valamely község ezt öt éven belül

nem teszi, akkor a földmívelésügyi minster fogja az említett területet a község költségén befásíttatni.

Ezek az új erdők husz évre fölmentetnek a földadó alól.

68. §. Az épület- és *) tüzelőfa vágását a községek és a faluk erdeiben a községek fogják ingyen eszközöltetni a községi szükségletek kielégítése céljából.

Ezen felül a község vagy a falu erdejében házi használatra való ingyenes favágást — ideértve a 48. §-ban említett szükségleteket — csak az illető község azon szegény lakóinak fogják megengedni, akik 15 dinárnál kevesebb egyenes adót fizetnek.

Más személyeknek a házi használatra való favágást csak az árszabás mellett fogják megengedni; ez az árszabás, melyet a községtanács állapít meg, nem lehet kevesebb, mint az illető kerületbeli állami erdőkre nézve megállapított árszabás fele.

Minden vágást öt éven belül újból be kell fásítani.

*) A házi használatra való fát az illető község lakosai a községtanács határozata alapján ingyen kapnak.

69. §. Aki a maga községe erdejében ingyen vagy árszabás szerint fát vágni óhajt, tartozik eziránt a községi előljárónál legkésőbbén október 1-éig jelentkezni és bemondani, hogy mennyi és milyen fa kell neki.

A bejelentéseket a községi előljáró, a kerületi erdészszel vagy alerdészszel együtt átnézi és a kérvényező egyén házközösségének lélekszámához, valamint a községi erdők terjedelméhez és állapotához képest megengedi a vágást és tudatja a féllel, hogy mennyi engedélyeztetett neki.

*) Egy-egy évben egy-egy házközösségnek 30 köbméter fánál többet nem lehet engedélyezni.

70. §.*) A helyeket, amelyeken a községi erdőkben

az évi vágás eszközölhető, a kerületi erdész fogja az üzemtervhez képest megállapítani.

71. §.*) A házi használaton kívüli fa vágatását a község ajánlati tárgyalás útján eszközli az erdészeti hatóság jóváhagyása mellett.

72. §. A községi erdők után való bevétellel a községi hatóság rendelkezik, úgy, mint a többi községi bevételekkel.

73. §. Az erdőhasználat, nevezetesen a legeltetés és makkoltatás a községi erdőkben, a jelen törvény rendelkezése szerint eszközöltetik, oly módon, hogy az erdők felujtása és fentartása ne legyen hátráltatva.

74. §.*) A községek, zárdák, bányabérlok és iparvállalatok, a jelen törvény rendeleteinek fogyanatosítása és az erdők megőrzése czéljából annyi erdőőrt tartoznak alkalmazni, amennyit a földmívelési minister az erdők nagyságához képest szükségesnek talál.

A községi erdőöröket a községi előljáró, a zárdai, bánya- és iparvállalatok erdeibe való öröket az illető tulajdonosok fogják alkalmazni és fizetni.

A kinevezésről a kerületi erdészshivatalt értesíteni kell.

75. §.*) A községek, zárdák, bánya- és iparvállalatok, amidőn erdeiket üzemterv szerint akarják kezelni, minősített alerdészt tartoznak alkalmazni.

Ezen alerdész kinevezése jóváhagyás végett bejelentendő a földmívelési ministernek.

76. §. Ha valamely községnek 100 hektárnál kevesebb erdeje van, úgy, hogy nem czélszerű oda külön erdészt kinevezni, akkor a földmívelési minister elrendelheti, hogy több szomszédos község együttesen alkalmazhat egy vagy több erdészt.

77. §. A községi erdőközegek szolgálati ügyekben a

kerületi erdésznek vannak alárendelve és alkalmazkodni tartoznak a földmívelési minister rendeleteihez.

78. §. Ha egyes községek igazolatlan okokból nem foganatosítják a jelen törvény rendelkezéseit, a felügyelő hatóság fel fogja őket szóllítani, hogy ezt bizonyos időn belül tegyék meg. Ha akkor sem teszik, akkor a földmívelési minister ezt állami vagy más közegekkel teljesíteti a község számlájára.

79. §. A jelen törvény 35., 36., 38., 39., 58., 59., 60. és 62. §§-ai a községi erdőkre nézve is érvényesek.

V. Zárdai és egyházi erdők kezelése.

80. §. A zárdai és egyházi erdők, amelyek felett a kormány a felügyeletet gyakorolja (2. §.), ép úgy kezeltetnek, mint a községi erdők és pedig a jelen törvény 34., 35., 38., 54., 55., 58., 60., 62., 64., 65., 66., 73., 74., 75., 76., 78. §§-ok értelmében, a jövedelmek az illető zárdát vagy egyházat illetik meg.

VI. Magánerdők (védterületek).

81. §. A magánerdővel az illető tulajdonos korlátlanul rendelkezhetik. De ezek az erdők is állami felügyelet alatt állanak, ha

- a) hegyeken vannak, amelyekről erős szelek jönnek;
- b) sziklákon és meredek lejtőkön vannak, ahol az erdő feltartóztatja a vizek rohamos lefolyását és az áradásokat;
- c) a mocsaras területeken vagy futóhomokban vannak.

*) Ezekről a területekről egy éven belül felvétel készítenődő.

82. §. A 81. § a), b) és c) pontjaiban említett erdők

tulajdonosai az erdők karbantartása érdekében a földmívelési minister rendelkezése szerint utakat létesítenek.

Azok a területek, melyeket a tulajdonosok a jelen törvény életbeléptetése után a kerületi erdész utmutatásai és felügyelete mellett erdősítenek, 10 évre fölmentetnek a földadó alól.

83. §. Ha a 81. §-ban említett erdők tulajdonosai nem akarnak vagy nem bírnak az erdészeti rendeletekhez alkalmazkodni, akkor a földmívelési minister elrendelheti, hogy az illető erdők — a káros következmények elhárítása czéljából — kicseréltesse nek községi vagy állami erdők ellenében, vagy pedig az erdőalap által kisajátíttassanak.

VII. Legeltetés és makkoltatás.

84. §.*) Az ingyenes legeltetés és makkoltatás az állami erdőkben csak olyan lakóknak engedtetik meg, akik 10 dinárnál kevesebb adót fizetnek és ha az illetőségi helyüket képező községben nincs elég erdő.

Az állami erdők ezentul új szolgáltatásokkal nem terhelhetők meg.

85. §. Akik ingyenes legeltetésre és makkoltatásra engedélyt kaptak, csak saját gazdasági jószágukat bocsáthatják az erdőbe, de idegen jószágot vagy kereskedelmi célokra vásároltat nem.

86. §. A községi erdőket a község összes lakói használhatják legeltetésre és makkoltatásra.

87. §. Állami és községi erdőterületeken, melyek felujítás alatt vannak vagy három éven belül felujítandók, a legeltetés és makkoltatás nem engedhető meg, amíg a felujítás alatti erdők fái annyira nem nőttek, hogy a jószág azokban már nem tehet kárt.

Ugyanez áll az 59. és 66. §§-ban említett erdőkről.

88. §.*) A legeltetés május 1-étől október 1-éig, a makkoltatás október 1-étől február 1-éig tart.

89. §. A legeltetők és makkoltatók felelősek a pásztoraik vagy jószáguk által okozott kárért.

90. §. A nap fölkelte előtt a jószág nem bocsátható az erdőbe és naplenyugta után ott nem maradhat. De ha a józágnak valamely okból az éjjelt mégis ott kell töltenie, akkor a helyet az erdész jelöli ki. Ez jelöli ki az utakat is, amelyeken a jószágot hajtani kell.

91. §. A községek, amelyek a 48. §. értelmében ingyenes legeltetési és makkoltatási engedélyt kaphatnak, márczius 1-éig, illetve szeptember 1-éig bemutatják a kerületi erdésznek a jegyzéket az illető egyénekről, annak megjelölésével, hogy kinek mennyi a jószág.

92. §. A kerületi erdész jelöli ki, hogy mily helyeken, milyen jószág legelhet és makkolhat.

A további intézkedéseket és a legeltetési, illetve makkoltatási illetékeket a földmivelési minister állapítja meg.

(A VIII. fejezet a 93—149. §§-ban a büntető intézkedéseket tartalmazza).

150. §. Addigra, míg az I. fejezetben foglalt intézkedések (a felosztás és határolás) bizottságilag foganatosítatnak és a míg az erdőhivatalok felállítatnak, addig a földmivelési minister a törvényt az illető rendőri, községi és erdészeti közegekkel foganatosíttatja, *állami erdőknek* tekintvén minden olyan erdőt, amelyekkel eddig is az állam rendelkezett, továbbá azokat a nemzeti erdőket, melyekben az állami hatóságok adták a vágási engedélyt az állampénztár javára; községi erdőknek azok fognak tekinteni, melyekben a vágásokat eddig is a község javára engedélyezték.

151. §.*) Ezen törvény életbeléptetésekor az erdőkre vonatkozó pörös ügyek beszüntetendők és átteendők a földmivelési miniszterhez, aki azokat a 13. §-ban említett bizottság útján fogja eldöntetni.

152. §. Addig, amig az országban nem lesznek alkalmas erdészek, a földmivelési miniszter külföldieket alkalmazhat az erdészeti szolgálatban.

A 153. és 154. §§. a szokásos végrehajtási záradékokat tartalmazza.

A luczfenyő tenyésztésének kérdése ősluczfenyvesekben szerzett tapasztalatok alapján.

Irtta: *Krauze Károly* m. kir. erdészjelölt.

Az erdészeti lapoknak különösen utolsó évfolyamaiban több cikk jelent meg, különböző czimek alatt, melyek a luczfenyő tenyésztésének kérdését majd bőven tárgyalták, majd csak érintették, ismertetve szerzőik eszméit, tapasztalatait s ez uton szolgálva az erdőgazdák érdekeit s a szaktudományt.

És ha tekintjük a luczfenyőnek nagy elterjedési körét, — hazánk erdőterületének 14%-át foglalja el, — gazdasági és ipari jelentőségét, s ismerjük az őt fenyegető veszélyeket, természetesen kell találnunk a szakemberek és erdőgazdák érdeklődését e kérdés iránt.

Erdőgazdasági nagy fontossága abban rejlik, hogy az általa elfoglalt erdőterület legnagyobb része ezidőszerint más fanem kizárólagos tenyésztésére alkalmatlan; a talajt, mely pedig ott, hol ez a fa uralkodik, többnyire sekély és gyenge, egyik fanemünk sem képes annyira javára fordítani és még javítani is, mint a luczfenyő.